

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247937

ผลิตภัณฑ์ของทางเดินเท้าของชนพื้นเมือง ภูมิศึกษาบ้านคูบัว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นางสาวกัญญา ชวกรศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมือง มหาวิทยาลัยศิลปากร

สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๐๐๒๕๖๕๓

247937

ผลกระทบของทางเดินเลียบบแม่น้ำต่อชุมชนริมน้ำ กรณีศึกษาย่านกุฎีจีน กรุงเทพมหานคร

นายภาคย์ ฮวดศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 1 7 4 1 5 4 7 2 5

IMPACTS OF WATERFRONT PEDESTRIAN WAYS ON WATER-BASED COMMUNITIES
: A CASE STUDY OF KUDEEJEEN NEIGHBORHOOD, BANGKOK

Mr. Phak Houdsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning Program in Urban and Regional Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลกระทบของทางเดินเลียบบแม่น้ำต่อชุมชนริมน้ำ :

กรณีศึกษาย่านกุฎีจีน กรุงเทพมหานคร

โดย

นายภาคย์ ฮวดศรี

สาขาวิชา

การวางแผนภาคและเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.นิรมล กุลศรีสมบัติ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาสัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์.ดร.ศิริวรรณ ศิลพัชรนันท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร.นิรมล กุลศรีสมบัติ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.นพนันท์ ตาปนานนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.พรธรรม ธรรมวิมล)

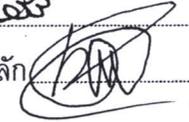
ภาคย์ ฮวดศรี : ผลกระทบของทางเดินเลียบบแม่น้ำต่อชุมชนริมน้ำ กรณีศึกษาย่านกุฎีจีน กรุงเทพมหานคร (IMPACTS OF WATERFRONT PEDESTRIAN WAYS ON WATER-BASED COMMUNITIES: A CASE STUDY OF KUDEEJEEN NEIGHBORHOOD, BANGKOK) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร.นิรมล กุลศรีสมบัติ, 115 หน้า.

247937

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของทางเดินเลียบบแม่น้ำต่อชุมชนริมน้ำ ย่านกุฎีจีน กรุงเทพมหานคร โดยค้นหว่าการสร้างทางเดินเลียบบแม่น้ำส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพและวิถีชีวิตชุมชนอย่างไรบ้าง และมีสมมติฐานคือทางเดินเลียบบแม่น้ำทำให้ระดับการเข้าถึงของชุมชนจากแม่น้ำเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของชุมชนและส่งผลกระทบต่อเนื้อที่ต่อรูปแบบการใช้พื้นที่สาธารณะ ความเป็นส่วนตัว และความปลอดภัยของชุมชน ระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วย (1) การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ได้แก่ รูปแบบการเข้าถึงพื้นที่ โครงข่ายการสัญจร การจัดวางพื้นที่สาธารณะและความเชื่อมโยงของหน่วยพื้นที่สาธารณะ เครื่องมือที่ใช้คือ แผนที่บริเวณพื้นที่ศึกษาในช่วงเวลาต่างๆที่สำคัญและนำมาวิเคราะห์ด้วยแผนภูมิจัดสัฟไฟด์ก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ (2) การศึกษาการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม โดยการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังการสร้างทางเดินเลียบบแม่น้ำ โดยทำการวิเคราะห์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของกายภาพและสังคมเข้าด้วยกัน เพื่อวัดระดับการเข้าถึงของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะที่เปลี่ยนแปลงไป

จากผลการศึกษาพบว่า ทางเดินเลียบบแม่น้ำทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาพื้นที่ฟูการใช้ประโยชน์ที่ดินริมน้ำให้กลับมามีชีวิตชีวาจากการระบบการเชื่อมต่อโครงข่ายพื้นที่สาธารณะของชุมชนที่มีการกระจายความสัมพันธ์ที่ดีมากขึ้น ทำให้มีคนหลากหลายผ่านเข้ามายังพื้นที่จำนวนมาก เกิดการประกอบกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนและภายนอกชุมชน แต่หากการเชื่อมต่อพื้นที่ในบางจุดยังคงเป็น "ระบบปลายตัน" ทำให้คนภายนอกเข้ามาในพื้นที่ที่เป็น "ระบบปิด" และเป็นพื้นที่ส่วนตัวนั้นควบคุมความปลอดภัยได้ยากขึ้นจึงเกิดอาชญากรรมขึ้นในพื้นที่เหล่านี้ โดยทางเดินเลียบบแม่น้ำยังทำให้ระดับการเข้าถึงของชุมชนจากแม่น้ำเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของชุมชนและส่งผลกระทบต่อเนื้อที่ต่อพฤติกรรมในการใช้พื้นที่สาธารณะในการสัญจรและการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น

ผลการศึกษาแนะนำให้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำควรมีการวางแผนการเชื่อมโยงโครงข่ายสัญจรใหม่กับโครงข่ายเดิมให้มีศักยภาพในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน เพื่อไม่ให้โครงข่ายเดิมนั้นเสื่อมโทรมลง และควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ริมน้ำที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตริมน้ำและการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อไป

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง   ลายมือชื่อ นิสิต
สาขาวิชา การวางแผนภาคและเมือง   ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ปีการศึกษา 2553

5174154725 : MAJOR URBAN AND RIGIONAL PLANNING

KEY WORD : WATERFRONT PEDESTRIAN WAYS / WATER-BASED COMMUNITIES

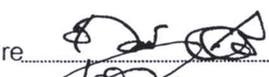
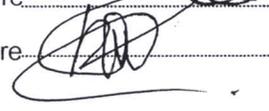
PHAK HOUDSRI : IMPACTS OF WATERFRONT PEDESTRIAN WAYS ON WATER-BASED COMMUNITIES: A CASE STUDY OF KUDEEJEEN NEIGHBORHOOD, BANGKOK. THESIS ADVISOR: NIRAMON KULASRISOMBAT Ph.D.,115 pp.

This research was aimed to study the physical changes of 'Kudijeen' community area before and after the development of strip walkways. The level of access of strip walkways to the community was analyzed in order to be able to identify the impact of levels of network access public spaces increased in the life of people in the community of 'Kudijeen'.

The results of the research in the community of 'Kudijeen' can be determined that changes affect the network in multi-level public spaces. The changes seen in the public areas of network have been analyzed by the Justified graph which showed the relationship of public space network of distribution relationships in the era of water base community. Later in the modern road network system connecting public areas of the community spread poor relationship as people can access to areas only a few routes. Therefore, waterfront area has been abandoned and deteriorated, people in the community has less opportunity to come through the public network space and got less interaction.

Apparently, strip walkways highly affected access to the increasing interconnection of the public areas of the community. There was the potential to spread the relationship between sub-unit areas that better promote the recovery of land use development along the water to come back alive from a variety of people through access to a growing area. It also caused a variety of activities in the community and external community. However, the connection in some areas continues to be the "Dead-end system". Nevertheless, the "closed system" community where people always take care of each other thoroughly as there is only certain access point has been difficult to control as the outsiders coming into this "closed system" may caused burglary, theft and crime in some areas close to the network to as there were several directions. Therefore, in risk-prone areas, these must be the land use plan to reflect and encourage appropriate activities with the public waterfront systematically.

Department: Urban and Regional Planning
Field of study: Urban and Regional Planning
Academic year: 2010

Student's signature
Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ และบุคคลหลายๆ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว คุณพ่อมานิตย์ คุณแม่สุวพีร์ และพี่สาว ศรัญญา ฮวดศรีที่ให้การสนับสนุนทั้งทุนการศึกษา และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นิรมล กุลศรีสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำชี้แนะและให้ความกระจ่างในหลักการวิเคราะห์และวิธีคิดอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเสียสละเวลาให้คำปรึกษาที่มีค่าแก่ผู้วิจัยทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินงานได้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้ และต้องขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ทุกท่าน รองศาสตราจารย์ดร.ศิริวรรณ ศิลาพัชรนันท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพนันท์ ตาปนานนท์ ที่เสียสละเวลาร่วมรับฟังการเสนอผลงานการศึกษา ตลอดจนกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และขอขอบพระคุณ อาจารย์ สรายุทธ ทรัพย์สุข ผศ.ดร.ไชศรี ภักดีสุขเจริญที่ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ได้ทำการศึกษาภายในมหาลัยแห่งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ชาวชุมชนย่านกุฎีจีน กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตธนบุรี สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในข้อมูลและเนื้อหาของงานวิจัย ทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบคุณ คุณศิระชา สัมฤทธิ์ผลเกิด และครอบครัวที่เป็นกำลังใจอีกทั้งคอยช่วยเหลือในระหว่างช่วงการศึกษา รวมทั้งเพื่อนๆ ผังเมือง 33 ทุกคน ที่เล่าเรียนและทำงานร่วมกัน มาในช่วงระยะเวลาที่ได้ทำการศึกษาครั้งนี้ และอีกหลายๆ ท่านที่ไม่สามารถกล่าวถึงได้หมดในที่นี้ ที่คอยให้กำลังใจ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ฐ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฑ
สารบัญภาพ.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานในการศึกษา.....	3
1.4 วัตถุประสงค์.....	3
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1.1 ความหมายและความสำคัญของทางเดินเลียนแม่น้ำ.....	10
2.1.2 แนวความคิดของชุมชนริมน้ำ และวิถีชีวิตริมน้ำของไทย.....	11
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเข้าถึงเชิงพื้นที่และตรรกะทางสังคม.....	13
2.2 กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	23
2.2.1 มิติของที่ว่างในชุมชนกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาชุมชนวัดกัลยาณ์.....	23
2.2.2 การวางแผนผังชุมชนหลักในลุ่มน้ำเพชรบุรี.....	27
2.3 สรุปการทบทวนวรรณกรรมเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา.....	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	31
3.1 วิธีดำเนินการวิจัยและการประมวลผลการศึกษา.....	31
3.1.1 สํารวจข้อมูลประกอบการลงภาคสนามเบื้องต้น.....	31
3.1.2 ทบทวนและวิเคราะห์แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3.1.3 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของย่านภูเก็ต.....	32
3.1.4 การค้นคว้าข้อมูลลักษณะเชิงสัณฐานของพื้นที่ย่านภูเก็ต.....	33
3.1.5 การรวบรวมข้อมูลเพื่อหาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม.....	41
ของย่านภูเก็ต	
3.1.6 ประมวลผลและสรุปผลการวิเคราะห์.....	43
3.2 กรอบการดำเนินการวิจัย.....	44
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	45
4.1 ช่วงเวลาที่สําคัญของการเปลี่ยนแปลงลักษณะการตั้งถิ่นฐานย่านภูเก็ต.....	45
4.1.1 ยุคที่ 1 การตั้งถิ่นฐานและการสัญจรทางน้ำ (พ.ศ.2436 - พ.ศ.2475).....	45
4.1.2 ยุคที่ 2 การตั้งถิ่นฐานและการสัญจรทางบก (พ.ศ.2475-2541).....	48
4.1.3 ยุคที่ 3 การตั้งถิ่นฐานและการสัญจรของทางเดินเลียบบแม่น้ำ.....	52
(พ.ศ.2542-2552)	
4.2 ลักษณะการเข้าถึงของย่านภูเก็ต.....	57
4.3 ลักษณะทางสังคม.....	60
4.3.1 ประชากรครัวเรือน	60
4.3.2 วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น.....	61
4.4 สรุปลักษณะของพื้นที่ศึกษา.....	64
บทที่ 5 การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำของ.....	65
ย่านภูเก็ต	
5.1 วิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการเชื่อมต่อและจัดวางของหน่วย.....	66
พื้นที่สาธารณะภายในชุมชนย่านภูเก็ตในช่วงก่อนมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ	
พ.ศ.2541	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.2 วิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการเชื่อมต่อและจัดวางของหน่วย.....	71
พื้นที่สาธารณะภายในชุมชน ย่านกุฎีจีนในช่วงหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ	
พ.ศ.2552	
5.3 สรุปผลวิเคราะห์รูปแบบโครงข่ายการเชื่อมต่อและจัดวางของหน่วย.....	76
พื้นที่สาธารณะภายในย่านกุฎีจีนในช่วงก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ	
บทที่ 6 ผลกระทบทางสังคมของย่านกุฎีจีนก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบน้ำ.....	79
6.1 การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม.....	79
6.2 การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมของย่านกุฎีจีน.....	79
6.2.1 การใช้พื้นที่สาธารณะริมแม่น้ำก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบน้ำ.....	80
6.2.2 ระยะเวลาและการใช้ยานพาหนะในการสัญจรก่อน.....	81
และหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ	
6.2.3 กิจกรรมและระยะเวลาที่เข้ามาใช้ทางเดินเลียบบน้ำ.....	83
6.2.4 การเข้าร่วมประเพณีและเทศกาลต่างๆหลังมีทางเดินเลียบบน้ำ.....	85
6.2.5 ความเป็นส่วนตัวหลังจากมีทางเดินเลียบบน้ำ.....	86
6.2.6 ความปลอดภัยและอาชญากรรมในพื้นที่หลังมีทางเดินเลียบบน้ำ.....	88
6.3 สรุปผลการวิเคราะห์.....	91
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	94
7.1 สรุปผลการศึกษา.....	94
7.1.1 การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ของชุมชนย่านกุฎีจีน.....	94
7.1.2 การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อระดับการเข้าถึงพื้นที่.....	97
สาธารณะของย่านกุฎีจีน	
7.1.3 ผลกระทบจากการเข้าถึงต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะ.....	99
ย่านกุฎีจีน	
7.2 การอธิบายผลกระทบจากระดับการเข้าถึงต่อวิถีชีวิตของชุมชน.....	96
ย่านกุฎีจีน	
7.3 สรุปผลกระทบของทางเดินเลียบบน้ำกับชุมชนริมน้ำย่านกุฎีจีน.....	101
7.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษา.....	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
7.5 ข้อเสนอแนะ.....	105
รายการอ้างอิง.....	106
ภาคผนวก.....	108
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3-1 จำนวนครัวเรือนของชุมชนที่ศึกษา.....	41
3-2 จำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้.....	42
4-1 พื้นที่ว่างสาธารณะแบ่งตามกลุ่มต่างๆ.....	59
4-2 จำนวนประชากร ครอบครัวยุคและหลังคาเรือน แต่ละชุมชนย่านกุฎีจีน.....	60
4-3 สรุปการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ของย่านกุฎีจีนตามช่วงเวลาต่างๆ.....	62
4-4 สรุปการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมของย่านกุฎีจีนตามช่วงเวลาต่างๆ.....	63
5-1 ผลการคำนวณของชุมชนย่านกุฎีจีนใน ช่วงก่อนมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	68
ปี พ.ศ.2541	
5-2 ผลการคำนวณของชุมชนย่านกุฎีจีนใน ช่วงหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	73
ปี พ.ศ.2552	
5-3 สรุปผลการคำนวณของย่านกุฎีจีน.....	77
5-4 สรุปผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงองค์เชิงพื้นที่ของย่านกุฎีจีนช่วง.....	79
ก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ	
6-1 การใช้พื้นที่ก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	80
6-2 การใช้พื้นที่ทางเดินเลียบบำแม่น้ำของชุมชนต่างๆ ย่านกุฎีจีน.....	81
6-3 แสดงระยะเวลาในการสัญจรก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	82
6-4 แสดงการใช้ยานพาหนะในการสัญจรก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	82
6-5 แสดงกิจกรรมที่เข้ามาใช้ทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	83
6-6 แสดงระยะเวลาในการเข้ามาใช้ทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	84
6-7 แสดงการเข้าร่วมประเพณีและเทศกาลต่างๆหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	85
6-8 แสดงความถี่ในการเข้าร่วมประเพณีและเทศกาลต่างๆ.....	86
หลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ	87
6-9 แสดงความเป็นส่วนตัวหลังจากมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	83
6-10 แสดงความปลอดภัยภายในชุมชนหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	88
6-11 แสดงอาชญากรรมในพื้นที่หลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	88
6-12 สรุปการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนย่านกุฎีจีนหลังมีทางเดินเลียบบำแม่น้ำ.....	85
7-1 สรุปผลการศึกษา.....	103

สารบัญแผนที่

แผนที่	หน้า
1-1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาย่านกุฎีจีน.....	4
4-1 แสดงลักษณะพื้นที่ย่านกุฎีจีนช่วงก่อนปี พ.ศ. 2475	47
4-2 แสดงลักษณะพื้นที่ย่านกุฎีจีนช่วงปี พ.ศ.2541	51
4-3 แสดงลักษณะพื้นที่ย่านกุฎีจีนช่วงปี พ.ศ.2552	54
4-4 การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ตามช่วงเวลาต่างๆ ที่สำคัญย่านกุฎีจีน.....	56
4-5 แสดงพื้นที่สาธารณะ และพื้นที่โล่งว่างในย่านกุฎีจีน.....	63
5-1 แสดงแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงข่ายการสัญจรบริเวณย่านกุฎีจีน..... ในช่วงก่อนมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ ปี พ.ศ.2541	66
5-2 แสดงแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงข่ายการสัญจรบริเวณย่านกุฎีจีน..... ในช่วงหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ ปี พ.ศ.2552	72
6-1 ตำแหน่งการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ย่านกุฎีจีนหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ.....	90

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1-1	แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... 8
2-1	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา..... 30
3-1	แสดงกรอบการดำเนินการวิจัย..... 44
5-1	แสดงแผนภูมิจำลองสตีฟายด์ชุมชนย่านกุฎีจีน ช่วงก่อนมีทางเดินเลียบแม่น้ำ..... 69 พ.ศ.2541
5-2	แสดงแผนภูมิจำลองสตีฟายด์ชุมชนย่านกุฎีจีน ช่วงหลังมีทางเดินเลียบแม่น้ำ..... 74 พ.ศ.2552

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนของการสร้างแผนภูมิจัดตีฟายด์ (Justified Graph)	6
2-1	ตัวอย่างรูปแบบทางเดินเลียบแม่น้ำ	10
2-2	แผนภูมิแสดงเส้นโครงข่ายการเชื่อมต่อระหว่างหน่วย..... พื้นที่สาธารณะทั้งหมดในพื้นที่	15
2-3	เปรียบเทียบโครงข่ายการสัญจรระบบตาตาราง (Grid) ระบบวงแหวน ..... (Ring / Loop) และระบบตุงแป้ง (Cul-de-sace)	17
2-4	วิวัฒนาการจากระบบโครงข่ายการสัญจรแบบตาตาราง (Grid) ..... มาสู่รูปแบบตุงแป้ง (Cul-de-sace)	18
2-5	โครงสร้างสายลูกบิด (Beady ring structure).....	18
2-6	โครงสร้างกิ่งก้านต้นไม้ (Tree like structure).....	19
2-7	ขั้นตอนของการสร้างแผนภูมิจัดตีฟายด์ (Justified graph)	21
2-8	เปรียบเทียบสัดส่วนความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่าง และ..... เส้นทางสัญจรของชุมชนวัดกัลยาณ์ ปี พ.ศ.2463 2518 และ2543	24
2-9	แผนภูมิจัดตีฟายด์ (Justified graph) แสดงโครงข่ายการเชื่อมต่อ และ..... จัดวางของหน่วยพื้นที่สาธารณะ ชุมชนวัดกัลยาณ์ ในปี พ.ศ.2463	24
2-10	แผนภูมิจัดตีฟายด์ (Justified graph) แสดงโครงข่ายการเชื่อมต่อ และ..... จัดวางของหน่วยพื้นที่สาธารณะ ชุมชนวัดกัลยาณ์ ในปี พ.ศ.2518	25
2-11	แผนภูมิจัดตีฟายด์ (Justified graph) แสดงโครงข่ายการเชื่อมต่อ และ..... จัดวางของหน่วยพื้นที่สาธารณะชุมชนวัดกัลยาณ์ ในปี พ.ศ.2543	25
2-12	แผนที่แสดงหน่วยพื้นที่การสัญจรชุมชนหลักของพื้นที่ชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	27
2-13	แผนภูมิจัดตีฟายด์ของพื้นที่ชุมชนเมืองเพชรบุรี.....	28
3-1	แผนที่บริเวณย่านกุฎีจีน ก่อนและหลังมีทางเดินเลียบแม่น้ำ.....	32
3-2	ขั้นตอนของการสร้างแผนภูมิจัดตีฟายด์ (Justified graph)	33
3-3	ตัวอย่างพื้นที่ในระบบหนึ่งแบ่งเป็นห้องย่อยทั้งหมด 9 ห้อง.....	35
3-4	หน่วยพื้นที่ย่อยทั้งหมดในระบบ และเส้นสมมติแสดงโครงข่ายใน..... การเชื่อมต่อระหว่างกัน โดยเริ่มต้นจากทางเข้าหลักของระบบ	35

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
3-5	เส้นสมมุติแสดงโครงข่ายการเชื่อมต่อหน่วยพื้นที่ย่อยทั้งหมดในระบบฯ.....	36
3-6	หลักการคำนวณค่าความลึกเฉลี่ย (Mean Depth) ของระบบตัวอย่าง.....	37
3-7	ลักษณะความสอดคล้องและสัมพันธ์ของหน่วยพื้นที่ย่อยในระบบฯ.....	37
3-8	ตัวอย่างของแผนภูมิจัดטיפายด์ (Justified graph หรือ J-graph) ของระบบ.....	39
3-9	ตัวอย่างแผนภูมิจัดטיפายด์ แสดงเฉพาะส่วนที่เป็นแบบวงแหวน (Ring / Loop)..... และแบบตาตาราง (Grid)	40
3-10	บางส่วนของแผนภูมิจัดטיפายด์ที่เป็นถนนรูปแบบปลายตัน (Dead end).....	40
4-1	แสดงลักษณะสภาพชุมชนริมน้ำย่านกุฎีจีนในอดีตประมาณปี พ.ศ.2488-2489....	46
4-2	แสดงการเปลี่ยนแปลงการสัญจรโดยใช้ถนนเป็นหลักบริเวณสะพานพุทธ.....	49
4-3	แสดงโครงการทางเดินเลียบบแม่น้ำของกรุงเทพมหานคร.....	52
4-4	แสดงทางเดินเลียบบแม่น้ำย่านกุฎีจีน แขวงวัดกัลยาณ์ กรุงเทพมหานคร.....	51
5-1	รูปแบบการเชื่อมต่อของหน่วยพื้นที่สาธารณะของชุมชนย่านกุฎีจีนช่วง..... ก่อนมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ พ.ศ.2541	70
5-2	รูปแบบการเชื่อมต่อของหน่วยพื้นที่สาธารณะของชุมชนย่านกุฎีจีนช่วง ..... หลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ พ.ศ.2552	75
6-1	แสดงการใช้พื้นที่บริเวณริมน้ำย่านกุฎีจีนก่อนและหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำ...	80
6-2	แสดงการให้ยานพาหนะบริเวณทางเดินเลียบบแม่น้ำย่านกุฎีจีน.....	82
6-3	แสดงกิจกรรมบริเวณทางเดินเลียบบแม่น้ำย่านกุฎีจีน.....	83
6-4	แสดงการเข้าร่วมประเพณีและเทศกาลต่างๆหลังมีทางเดินเลียบบแม่น้ำย่านกุฎีจีน	85
6-5	แสดงการเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของย่านกุฎีจีนที่สอดคล้องกับ..... วิถีชีวิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของคนในย่านกุฎีจีน	87
6-6	แสดงการสร้างรั้วและประตูเพื่อความปลอดภัยจากการเข้าถึง..... ในหลากหลายเส้นทาง	89